

Voordat we gaan

Tjerk Sleeswijk Visser

Colofon

Titel: Voordat we gaan

Tjerk Sleswijk Visser © 2023

Omslagontwerp: Otmar de Boer

Omslagillustratie: Arvitalya Art

Redactie: Sieuwert de Vos

Verschenen: April 2023

Alle rechten voorbehouden

Uitgegeven door: Uitgeverij Schrijverspunt

<http://www.schrijverspunt.nl>

Code: 2023.02.07

ISBN/EAN: 978-94-6266-652-8

NUR: 301

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Als een vlinder die toch vliegen kan tot in de blauwe lucht
Als een vlinder altijd vrij en voor het leven op de vlucht
Wil ik sterven op het water maar dat is een zorg van later
Ik wil nu als vlinder vliegen op de bloemenblaadren wiegen*

Op het voor hem gebruikelijk tijdstip werd Johan wakker. Nog voor hij zijn ogen opende voelde hij de frisse ochtendwind die door het op een kier staande raam naar binnen waaide. Hij draaide zijn hoofd naar rechts, richting het nachtkastje. Op de al meer dan dertig jaar oude klok zag hij dat het enkele minuten voor zeven was. Vroeger was zijn wekker altijd stipt om zeven uur afgegaan, en nog steeds werd hij elke dag vlak voor of vlak na dit tijdstip wakker. Hij inhaleerde de koude zuurstof die bij de maand maart hoorde en draaide zijn hoofd de andere kant op. Zijn vrouw Aletta lag naast hem, nog diep in slaap. Zacht klonk haar ritmische ademhaling. Haar neusvleugels dansten mee op het ritme, en haar steile grijze haar hing over wangen vol lachrimpels.

Zoals gewoonlijk liet Johan haar rustig doorslapen. Met een voor zijn leeftijd indrukwekkende souplesse kwam hij overeind. Zijn voeten landden op de vloer, en het zachte tapijt nestelde zich tussen zijn tenen. Voor menig leeftijdgenoot was dit een behoorlijke onderneming geweest, maar Johan was met zijn zesentachtig jaar zowel mentaal als fysiek nog in goede conditie. Zijn enige mankement was de klapvoet die hij aan een rugoperatie had overgehouden, maar daar kon hij goed mee leven. Verder zou hij vast wel een hoge bloeddruk of een te hoog cholesterolgehalte hebben, maar medicatie daarvoor gebruikte hij niet. Jarenlang had hij als huisarts tegenover patiënten gezeten en getracht ze te overtuigen dat medicatie ze ging helpen. Als het op hemzelf aankwam, geloofde hij echter meer in het preventief effect van veel bewegen, gezond eten en ritme en regelmaat.

Zich op zijn goede been afzettend kwam Johan overeind, en hij liep langzaam om het bed heen.

Hij koos zijn passen zorgvuldig, wetend welke plekken op de met tapijt beklede vloer piepten en kraakten. In de badkamer wierp hij een blik in de spiegel en gooide een hand koud water in zijn gezicht. Tegenover hem stond een enigszins nors uitzierende man met volle grijze wenkbrauwen en een voor zijn leeftijd dikke bos grijs haar. Zijn huid, met stoppels van een dag oud, zat vol rimpels, die zich in het bijzonder naast zijn ogen en mondhoeken bevonden. Hij schoor zich steevast elke derde dag, een routine uit zijn werkend leven. Johan droogde zijn gezicht af en schoof in de met wol gevulde sloffen die naast hem stonden. Een aangename warmte verspreidde zich door zijn voeten.

De keuken beneden lichtte op zodra hij binnenstapte; de luxe lichtinstallatie die op beweging aanging deed zijn werk. Belangrijke zaken eerst, dacht hij. Hij negeerde het Nespresso-apparaat aan zijn linkerhand en greep naar de pot met koffie. Ondanks het moderne apparaat dat hij ooit van zijn kleinkinderen had gekregen, hield hij het meest van een straffe bak filterkoffie. Hij lepelde een afgemeten hoeveelheid koffie het apparaat in en vulde de bovenkant met water. Na een druk op de aanknop wachtte Johan geduldig tot er een zacht gepruttel uit het apparaat opsteeg. Met een lege blik staarde hij uit het raam. Het was nog rustig buiten. Het huis lag in de keurige Haagse wijk het Benoordenhout, in een straat vol nette rijtjeshuizen met kleine voor- en iets grotere achtertuinen. Aan de achterzijde liep een steegje dat alle tuinen met elkaar verbond. Met de verdiensten van een eigen huisartsenpraktijk had Johan zich gemakkelijk iets groters kunnen veroorloven, maar hij had het hier altijd prima gehad. Een rustige omgeving waar zijn drie kinderen van een zorgeloze jeugd hadden genoten. Bovendien was Johan niet van de materiële objecten. Het merendeel van zijn geld had hij gebruikt om samen met Aletta de wereld rond te reizen.

Met gehuurde campers hadden ze vele uithoeken verkend. Hun laatste vakantie was een cruise door Scandinavië geweest. Zo'n bejaardencruise waar ze beiden jaren op hadden afgegeven, maar die in praktijk toch verdomd praktisch bleek.

Ondertussen had de koffiepot zich gevuld, en de herkenbare geur bereikte zijn neus. Johan schonk een kleine kop voor zichzelf in. Zijn geblaas deed de vloeistof rimpelen, en voorzichtig nam hij een eerste slok. Langzaam herhaalde hij de handeling een paar keer. Al enkele slokken later hadden zijn slaperige gedachten plaatsgemaakt voor een zekere helderheid. Hij was altijd gevoelig geweest voor de werking van dit zwarte goud. Hij had er zijn carrière aan te danken, zei hij altijd spottend.

Op zorgvuldige wijze bereidde hij een ontbijt voor twee. Twee schalen yoghurt met granola en wat bosbessen. Ook dit deed hij al tientallen jaren zo. Als vroege vogel had hij door de jaren heen duizenden ontbijtjes klaargemaakt om boven op bed samen met zijn Aletta op te eten. Dan luisterden ze naar de radio, bespraken hun dromen van de afgelopen nacht of discussieerden over de bezigheden van hun kinderen, voordat Johan naar zijn werk vertrok. Aletta verzorgde vervolgens het ontbijt voor de kinderen, bracht hen naar school en deed het huishouden. Vernoemd als ze was naar het studierend boegbeeld Aletta Jacobs, had ze al snel de ironie van haar naam ingezien. Ze had weliswaar Frans gestudeerd, maar nooit gewerkt. En eigenlijk vond ze dat ook wel prima. De opvoeding van de kinderen, de boeken en de clubjes vriendinnen hadden haar meer dan beziggehouden, en ze was gelukkig oud geworden.

Met het dienblad in zijn beide armen liep Johan voorzichtig de trap op. Daarbij steunde hij vooral op zijn goede rechtervoet. Van de ongetwijfeld aanwezige slijtage in zijn knie- en heupgewricht merkte hij niets.

In de slaapkamer zat Aletta rechtop in bed. ‘Goedemorgen schat.’

‘Hé slaapkop,’ antwoordde Johan lachend.

Een glimlach krulde zich om de mond van Aletta, die haar lachrimpels tot diepere groeven trok. In haar bruine ogen zag Johan de twinkelende glinstering waar hij meer dan zestig jaar geleden voor gevallen was. Natuurlijk hadden ze het nodige meegemaakt en had hun relatie ups en downs gehad, maar de glinstering was er bijna altijd geweest. Aan de kortstondige momenten waarop dat niet zo was dacht Johan liever niet terug.

Met een klik op de knop deed Aletta de radio aan. Nadat Bram Vermeulen geconcludeerd had dat hij niet kon winnen, was het tijd voor het nieuws. Nieuws dat zoals al lange tijd slechts over één onderwerp ging: het coronavirus. Eind december van vorig jaar waren er plotseling meldingen gekomen van een vreemd longvirus in de Chinese miljoenenstand Wuhan. In de maanden erna leidde het tot een wijdverspreide epidemie genaamd corona dan wel COVID-19. Na wereldwijd tienduizenden besmettingen en duizenden doden had het virus afgelopen week Nederland bereikt. ‘In Brabant is nu een tweetal mensen besmet,’ aldus de nieuwslezer. Hij vertelde dat de intrede in Europa zich in Italië had voorgedaan. Daar waren nu duizenden mensen besmet en meer dan duizend mensen overleden; het land was in een staat van complete lockdown. ‘Restaurants en niet-noodzakelijke winkels zijn gesloten, en in ziekenhuizen beschrijven artsen nijpende situaties waarbij gekozen moet worden welke patiënten geholpen worden.’

‘Ik weet het niet, Johan, ik vind het maar eng,’ zei Aletta.

‘Ach, het is toch maar een griepje,’ antwoordde hij met sarcastische ondertoon, en zijn vingers maakten aanhalings-tekens in de lucht. ‘Dat is trouwens ook eng,’ ging hij verder. Hij had in zijn carrière genoeg mensen van ongeveer zijn huidige

leeftijd dood zien gaan aan de griep. ‘Maar voorlopig kunnen we er niks aan doen. Behalve wandelen. Kom, schiet op.’ Hij gaf Aletta en speelse tik op haar kruin en deed de radio uit.

‘Altijd hetzelfde met jou,’ zei Aletta lachend, en ze werkte een laatste hap naar binnen om vervolgens nagenoeg moeiteloos uit bed op te veren. Ook zij had voor haar leeftijd bijzonder weinig fysieke ongemakken. Afgezien van een iets te hoge bloeddruk en mindere ogen die behoorlijk bijziend waren, was ze goed gezond te noemen.

Allebei hezen Johan en Aletta zich in hun wandeloutfit. Een outfit die de afgelopen dertig jaar hetzelfde was gebleven, net als hun ochtendlijke wandelroutine. Al sinds Johans pensionering waren ze elke dag van start gegaan met een wandeling van een uur. Door het bos in de buurt, door de duinen rondom de Waalsdorpervlakte of langs het strand van Scheveningen. Weer of geen weer, samen liepen ze. Soms pratend, maar veelal zwijgend, in een strak tempo. Wanneer ze zwegen liep Johan voorop met Aletta enkele passen daarachter. Hij geloofde heilig dat dit het geheim was van het gezond oud worden. Het horror-scenario van een verzorgingstehuis was op deze manier afgewend. ‘Ik ga niet met mijn dementerende kop achter het raam in zo’n verpleeghuis zitten terwijl ik mezelf onderschijf,’ had hij ooit verkondigd. Aletta had instemmend gelachen.

Deze ochtend parkeerden ze de auto bij het strand van Scheveningen, en ze liepen het strand op. Het was een regenachtige en koude dag; de zee bewoog onrustig door de harde wind, die tegelijkertijd met imposante kracht de neerstortende regen in de gezichten van Johan en Aletta zwiepte. Langs de zee zette Johan een strak tempo in. Aletta volgde. Hun identieke groengekleurde regenjassen hadden ze beiden zo hoog mogelijk dichtgeritst, met de capuchons stevig

om hun hoofd gebonden.

‘Kijk ons nou lopen,’ riep Aletta. ‘Het ANWB-stelletje trotseert weer eens het typisch Nederlandse weer.’

Johan lachte, en een windvlaag blies regendruppels zijn open mond in. Licht voorovergebogen om hun balans te bewaren stapten ze zij aan zij voort.

‘Heb je nog iets van Annemarie gehoord?’ vroeg hij.

‘Nee, niet meer, maar ze heeft het nu ook wel druk natuurlijk.’

‘Ja, dat is ook zo.’ De teleurstelling in zijn stem was voor iemand die hem niet kende nauwelijks hoorbaar geweest, maar Aletta merkte die meteen op.

‘Ach, Johan, dat komt binnenkort vast wel weer. Nu zit ze met dat gedoe op haar werk.’

Annemarie van der Maarel was de jongste dochter van Johan en Aletta. Ze werkte als psycholoog in Den Haag en had Johan en Aletta twee kleinkinderen bezorgd: Mark en Sophie. Samen hadden Johan en Aletta nog twee andere kinderen. De oudste, Jan, woonde al vele jaren met zijn vrouw in New York. De middelste van het stel heette Sjoerd en ook hij woonde in het buitenland. In Engeland had hij na zijn gedwongen pensionering samen met zijn vrouw een inmiddels goedlopend hondenpension opgericht. In totaal hadden ze zeven kleinkinderen, van wie de oudste, Daphne, over een kleine maand was uitgerekend om te bevallen. Johan en Aletta zouden dus overgrootouders worden, iets waar ze erg naar uitkeken. Omdat Sjoerd en Jan in het buitenland woonden, was Annemarie altijd de aangewezen persoon geweest om bij haar ouders langs te gaan. Lange tijd was ze bijna wekelijks gekomen, en Johan en Aletta waren haar aanwezigheid langzaam als iets vanzelfsprekends gaan zien. Nu ze sinds kort met een grote reorganisatie op haar werk kampte, was de frequentie van haar

bezoeken snel afgenomen, en vooral Johan ervoer dit als een gemis.

‘Vast. We merken het vanzelf wel,’ antwoordde Johan norser dan hij bedoelde. Hij was er altijd slecht in geweest om zijn gevoelens en gedachten op tafel te leggen. Zelfs na zestig jaar met Aletta koos hij nog vaak de weg van het zwijgen of zeer kortaf antwoorden.

Aletta, die eraan gewend was, haalde haar schouders op en liet het gaan.

Zwijgend liepen ze verder. Een halfuur lang trotseerden ze samen de koude zuiderwind op het nagenoeg verlaten strand. Eén enkele hardloper met hond kwam hun tegemoet. Het vermoeide gezicht van de hardloper contrasteerde met de energie van de hond. Op meeuwen jagend rende het beest vol enthousiasme door de branding. Een eenzame meeuw die door de forse tegenwind stil in de lucht bleef hangen werd bijna door het omhoogspringende beest gegrepen. Johan knikte naar de hardloper terwijl die hen passeerde.

Bij hun vaste punt namen Johan en Aletta de strandopgang, en ze vervolgden hun terugweg door de duinen. Zoals vaker begon Johan langzaam last te krijgen van zijn klapvoet. Een zeurende, verkrampende pijn beet zich vast in zijn linkerkuit. Stug zette hij door, totdat hij moe maar voldaan de auto bereikte.

‘Nou goed, dat hebben we toch weer mooi gedaan,’ zei Aletta toen ze in de auto zaten.

‘Zeker. Goed dat we zijn gegaan. Heb jij nog plannen voor vandaag?’

‘Ja, ik ga zo naar Christine met de tuinclub. De nieuwe hortensia’s moeten geplant worden, geloof ik.’

Johan lachte plagerig. ‘Wat leuk,’ zei hij. Hij had nooit begrepen waarom ze zo graag in andermans tuin werkte, maar

hij nam aan dat het waarschijnlijk meer een sociale aangelegenheid was.

‘Ga jij nou maar golfen, dan zie ik je daarna wel weer. Ik wou eerst “sporten” zeggen, maar dat is golf natuurlijk niet, hè,’ reageerde Aletta. Ze wist dat ze hem daarmee op de kast kon jagen, en dat was ook precies haar bedoeling.

Johan moest breeduit lachen. ‘Hou toch op jij.’ Hij zette de radio aan.

Op Radio 1 werd over het coronavirus gepraat, maar nog voordat de presentator zijn zin kon afmaken, zette Johan een andere zender op. ‘I Will Survive’ galmde uit de speakers van de Volvo V70, en Johan wist wat hij hiermee ontketend had. Direct zette Aletta in op een toon waarvan niemand wist dat deze bestond. Haar luide, schelle gezang werd slechts af en toe onderbroken door een lachsalvo. Het was wonderbaarlijk te noemen dat Johan nog op het verkeer kon focussen; gelukkig was het redelijk rustig op de weg. Uitgeput door de inspanning staakte Aletta haar Gloria Gaynor-impersonatie halverwege het nummer.

‘Ik wou dat ik een gehoorapparaat had gehad, dan kon ik dat nu uit het raam sodemieteren,’ zei Johan toen ze voor een stoplicht stonden.

Aletta gaf een zachte stomp tegen zijn bovenarm.

‘Kijk uit, met jouw leeftijd en osteoporose breek je straks je hand nog.’

‘Irritante vent,’ mopperde Aletta met een boos gezicht, maar haar ogen lachten.